

НА ПОЛЗУ НАРОДА СРПСКОГ

Вукова награда која се ове године додељује по 44. пут једно је од најпрестижнијих признања у земљи и додељује се поједицима и установама за изузетан допринос развоју културе у Србији и свесрпском културном простору. Још једно признање за Вас. Колика је за Вас тежина ове награде и колико Вас подстиче на даљи рад?

– Чињеница је, да је Вукова награда, после укидања награда АВНОЈ-а и Седмојулске, највећа награда сада у Републици Србији у области културе, а која се додељује ствараоцима како рекосте и како пише у образложењу награде ”за изузетан допринос развоју културе у Србији и свесрпском културном простору као и за оданости Вуковим идеалима”. Наравно за мене то значи изузетну почасти. Што се тиче подстицања за даљи рад ипак, допустићете ми да кажем, да сам ја недавно напунио 70 година живота и самим тим то представља лимитирајући фактор. Међутим, ја још увек понешто стварам као што су сада сабрана дела Доситеја Обрадовића поводом његовог јубилеја 200 година од његовог доласка у Србију. Дела се штампају у 6 књига и штампање је започето 2007. године, а завршетак ће бити у првој половини ове године.

Културно-просветна заједница Србије је национална институција која се труди да настави родољубивост својих претходника, дајући признање људима који својим делом и ликом завређују Вуково име. Колико ову награду доживљавате као један од настављача Вуковог дела у просвећивању и културном уздицању српске заједнице?

– Као што је познато, мој рад обележавају дубока национална осећања и рекао бих да имају значајну реминисценцију на српску културну баштину, дакле на све оно што су моји претходници стварали како би Вук рекао ”на ползу народа српског”. Наравно, моје

амбиције су да све то што радим иде у прилог стварања позитивне структуре, општег просвећивања и културе у целини српске заједнице.

У последње време све је више оних који критикују Вуков рад, пре свега на језику, сматрајући да је само био марионета у рукама страних утицаја оличених у лику Јернеја Копитара или Јакоба Грима. Какав је Ваш став о томе с обзиром да сте својом професијом и радом уско везани за српску културу и њен развој?

– Хвала што сте ми поставили ово питање и тако га формулисали. Данас када се толико говори о нашем ”уласку или не у Европу”, ја немам ама баш никакву дилему у том погледу. Изгледа ми прилично смешно и неутемељено питање ”да ли ћемо у Европу или не”. Па зар ми нисмо забога у Европи захваљујући, не само географији већ исто тако нашим споменицима духовних, градителских, списатељских и фреско сликарских домета остварених на овом тлу, а која су ушла у светску баштину представљајући бисере културе, за које је, на пример, велики Европљанин Малро рекао: ”То су значајне и незаобилазне велике нумере европске културе”. А ако томе додамо оно што је рекао, захваљујући Вуку, поменути, Јакоб Грим: ”Од Хомера до Ибзена ја не знам за ишта лепше од српских народних епских песама”.

По Вама, колико је Вук помогао, а колико одмогао српском народу тиме што се залагао да народни језик буде књижевни?

– Неки Вукови савременици су га, не слажући се са његовим залагањем за народни језик, називали ”говедарским језиком” и на тај начин га оспоравали. Наравно, Вуково настојање да народни језик буде и наш књижевни показало се као далековидо и драгоцен, јер је велико народно стваралаштво само на тај начин и могло да добије високу

оцену и место у култури уопште. И не само то, него и да буде пример у реформи језика неким другим народима...

Зашто смо као народ кроз историју увек имали потребу да критикујемо своје знамените личности, преиспитујемо њихова дела и допринос, док су им се, рецимо у свету, дивили?

– Озбиљно питање које тражи опсежну и дуготрајну научну и лингвистичку анализу! Наравно, то није случај само код нас и други су имали или имају нешто слично. Покушају да, без амбиција да дам коначно решење, одговорим на ваше питање. Нисмо ми, као народ, само критиковали или оспоравали наше знамените личности. Исто тако знали смо ми и да величамо и уздижемо неке личности које можда то нису заслуживале. Да би се дошло до каквог таквог одговора треба узети у обзир више околности које на неки начин објашњавају ово питање. Ево једне. Често се са омаловажавањем коментарише кад се спомене време турократије - ”за све су нам криви Турци”. Ипак не може се пренебрегнути и та чињеница да смо ми четири до пет векова провели буквално у ропству и на својој земљи нисмо били правни субјекат. Другим речима; Турчин јаше на коњу и случајно из жбуна истрчи Србин и поплаши коња. Турчин потегне у првим вековима ропства сабљу, а касније кубуру и убије Србина и настави даље да јаше као да се ништа није догодило.

Дакле, док су други европски народи тих векова градили своје државотворне, религијске, културолошке, просветне и друге институције ми смо били у ситуацији како да избегнемо набијање на колац или како да сакријемо дете како га не би одвели и од њега направили јаничара... Можда се и ту налази један део одговора када је у питању неадекватно формирање колективне свести а самим тим и вредновање личности... Наравно постоје и други разлози...

После година рада и низа признања, да ли Вам награде и сада пуно значе или их сматрате као реалну последицу рада?

– Да будем искрен и сада, после педесетак година стваралачког рада и великог броја (ако није нескромно) добијених признања, ја се сваком новом признању обрадујем као да је прво.

На тај начин закључујем да безбројни дани и ноћи проведени за радним столом, по редакцијама, библиотекама, музејима и наравно штампаријама у напорном раду нису били узалудни.

С. Р.